

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради PhD 12471
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Танавський Ігор Павлович, 1997 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2009 році Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка за спеціальністю «Середня освіта. Історія», аспірант кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль, виконав акредитовану освітньо-наукову програму 032 Історія та археологія.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена рішенням Вченої ради Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль, від 24 березня 2026 року, наказ № 91, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради – Кліш Андрій Богданович – доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Рецензентів

Древніцький Юрій Романович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри філософії та суспільних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Прийдун Степан Васильович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Офіційних опонентів

Грубінко Андрій Васильович – доктор історичних наук, професор, професор кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету;

Саган Галина Василівна – доктор історичних наук, професор, професор кафедри всесвітньої історії Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

на засіданні «14» травня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки Ігорю ТАНАВСЬКОМУ на підставі публічного захисту дисертації «Україна і Турецька Республіка: еволюція міждержавних відносин (1991–2021 рр.)» за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Дисертацію виконано в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль.

Науковий керівник: Федорів Ірина Олегівна – кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, який містить нові науково обґрунтовані результати, отримані здобувачем у процесі проведення досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 03 Гуманітарні науки. Дисертація виконана державною мовою, відповідно до вимог МОН, освітньо-наукової програми закладу, специфіки галузі знань та спеціальності. Дотримано усіх вимог пункту 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 11 наукових публікацій за темою дисертації, з них 5 – у наукових фахових виданнях України, 6 – матеріали всеукраїнських та міжнародних наукових конференцій.

Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дослідження:

1. Танавський І. Співпраця між Україною та Туреччиною у сфері туризму: здобутки та перспективи. *Консенсус*. 2024. № 2. С. 183–193. DOI: <https://doi.org/10.31110/consensus/2024-02/183-193>

2. Танавський І. Співпраця України і Турецької республіки в енергетичній сфері в 1991–2021 рр. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія*. 2025. Вип. 1. С. 161–167. DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-7778/2025.1.18>

3. Танавський І. П. Дипломатичні відносини України і Турецької Республіки у 1991–2021 рр.: договори, персоналії, форми. *Вісник гуманітарних наук*. 2025. Вип. 14. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18104218>

4. Танавський І. П. Українсько-турецька військова співпраця у 1991 – 2021 рр. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Історичні науки*. Том 36 (75) № 4, 2025. С. 100–104. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-5984.2025/4.15>

5. Федорів І., Танавський І. Українсько-турецька співпраця у сфері культури: нормативно-правова база та роль діаспори (1991–2021 рр.). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія*. 2025. Вип. 2. С. 232–240. DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-7778/2025.2.25>

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження:

Кліш Андрій Богданович – доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Без зауважень.

Грубінко Андрій Васильович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету, із зауваженнями:

1. У параграфі 1.2. «Джерельна база» варто окремо виділити підгрупу джерел отримання статистичних даних, матеріалів економічної аналітики (з огляду на використання статистичного методу дослідження), а також матеріалів діяльності громадських організацій для аналізу історії гуманітарної співпраці України і Туреччини.

2. В роботі не згадано Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року «Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України», яка відповідно до хронологічних рамок даного дослідження та логіки історичного процесу розвитку зовнішньої політики України за змістом і формою стала знаковим актом – певним підсумком цілого періоду її функціонування, в тому числі еволюції українсько-турецьких відносин (пункти 113-115 Указу).

3. В роботі варто більш детально подати авторську позицію щодо того, чи може Туреччина дійсно вважатися повноправним стратегічним партнером України. Адже вона за авторським твердженням «обрала модель «активного нейтралітету» та «балансуючої сили» (ст. 123). Варто більш чітко акцентувати увагу на фактично проросійському курсі керівництва Туреччини.

4. Варто врахувати в дослідженні проблему загострення відносин Туреччини з ЄС і НАТО (США) у період правління президента Ердогана та його впливу на українсько-турецькі відносини. Ідеться насамперед про зміни в зовнішній політиці Туреччини після невдалої спроби державного перевороту 2016 року і скандалу навколо придбання Туреччиною в РФ системи ППО С400 у 2017 році.

5. Робота отримала б посилення завдяки використанню матеріалів діяльності турецьких гуманітарних організацій в Україні та функціонування українських діаспорних громад в Туреччині (наприклад, Української спілки в Анкарі і Українського Товариства Взаємодопомоги в Стамбулі).

Саган Галина Василівна – доктор історичних наук, професор, професор кафедри всесвітньої історії Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, із зауваженнями:

1. Окремі дослідницькі завдання, зазначені у вступі, частково перебувають у дисбалансі з планом роботи. Зокрема третє завдання – дослідити процес визнання незалежності України Турецькою Республікою та встановлення дипломатичних відносин між двома державами на початку 1990-х рр. і п'яте – охарактеризувати значення кримськотатарського питання як чинника українсько-турецьких міждержавних відносин, – не відображені у плані. Якщо доцільність виокремлення третього завдання взагалі викликає сумнів, то питання місця кримськотатарського чинника у формуванні українсько-турецьких міждержавних відносин варто було винести окремим параграфом четвертого розділу.

2. Історіографічний доробок, присвячений українсько-турецьким міждержавним відносинам, дисертант поділив на три основні групи за проблемним принципом, проте в аналізі напрацювань українських та зарубіжних вчених не зазначено, кого і до якої групи дослідник відносить. Також бракує більш критичного оцінювання праць, включених до історіографічного огляду, що могло конкретніше продемонструвати внесок кожного автора у вивчення окремих питань досліджуваної теми.

3. Дисертант слушно зазначає (ст. 187), що важливим суб'єктом еволюції українсько-турецьких відносин на сучасному етапі стала українська діаспора, яка пройшла шлях трансформації від розрізненої національної спільноти до структурованого та впливового громадського лобі. Однак не достатньо висвітлено діяльність українських осередків, їхню долученість до ініціатив, які зміцнювали позиції України в орбіті турецької зовнішньої політики, адже станом на 2020 рік на території Туреччини було зареєстровано 15 організацій української культури в найбільших містах країни. Історична наука мало вивчала ці питання, тому було б доречним ширше показати роль українців Туреччини на формування українсько-турецької співпраці.

4. У параграфі 4.1 «Формування гуманітарного діалогу та культурної співпраці між Україною і Туреччиною» дисертант часто згадує низку угод, договорів, які були підписані між країнами. До прикладу, 27 листопада 1996 р. підписали «Угоди про культурне співробітництво». На думку дисертанта, ця Угода охопила максимально широкий спектр галузей: від класичного мистецтва та архівах до молодіжних обмінів і спорту, що дозволило диверсифікувати двосторонні зв'язки. Проте матеріал, поданий у параграфі, має мало прикладів контактів у мистецькій сфері чи спорті, тому варто було дати більш критичну оцінку реальних напрямів співпраці у культурній сфері між країнами.

5. Наостанок варто зазначити, що «Список використаних джерел і літератури» вимагає більш структурованого підходу. Першим блоком було б доречним подати список джерел, а потім вже перелік наукової літератури. Кожен із цих блоків також можна було розбити на окремі частини, виокремивши групи джерел і різні види наукових досліджень колег, які працювали над питаннями, дотичними до дисертації.

Древніцький Юрій Романович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри філософії та суспільних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, із зауваженнями:

1. Автор пропонує ґрунтовну періодизацію еволюції відносин, проте дискусійним видається визначення межі першого етапу (1991–2004 рр.). На нашу думку, події «Помаранчевої революції» в Україні та прихід до влади Партії справедливості та розвитку у Туреччині (2002 р.) мали різновекторний вплив. Було б доцільно детальніше аргументувати, чому саме 2004 р. обрано як рубіжний, враховуючи зміну парадигми зовнішньої політики Туреччини («нуль проблем із сусідами») ще до 2004 року.

2. У третьому розділі, присвяченому економічній співпраці, значна увага приділяється транзитним можливостям України та Туреччини. Проте в роботі недостатньо повно відображена конкурентна складова у відносинах щодо проектів газогонів у Чорноморському регіоні (зокрема, вплив

«Бликітного потоку» та пізніше «Турецького потоку» на транзитну роль України). Дискусійним є питання, наскільки енергетичні інтереси Туреччини у відносинах з РФ обмежували її стратегічне маневрування у співпраці з Україною до 2014 р.

3. Автор слушно визначає кримськотатарський фактор як місток між державами. Водночас, у контексті аналізу подій 2014 р., варто було б глибше проаналізувати дискурс турецької влади щодо «кримської платформи» та балансування між офіційним невизнанням анексії Криму та збереженням широких економічних зв'язків з Російською Федерацією. Більш детального висвітлення потребує також питання внутрішнього впливу кримськотатарської діаспори безпосередньо на прийняття рішень у турецькому МЗС.

4. Досліджуючи новітній етап (2014–2021 рр.), автор акцентує увагу на успіхах у галузі БПЛА та двигунобудування. Проте поза межами глибокого аналізу залишилися потенційні ризики надмірної залежності України від турецьких технологій у певних сегментах оборонного комплексу. Було б цікаво почути думку автора щодо того, наскільки це партнерство є паритетним з точки зору передачі технологій (know-how), а не лише купівлі готових зразків чи комплектуючих.

Прийдун Степан Васильович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, із зауваженнями:

1. Відзначаючи значну роботу здобувача щодо підбору, опрацювання й історіографічного аналізу, акцентуємо увагу на доцільності розширення наукових праць іноземних дослідників, особливо західних, зокрема теоретиків постбіполярної системи міжнародних відносин.

2. Джерельний комплекс, представлений автором здебільшого носить нормативно-правовий характер, було б доцільно доповнити його спогадами українських, турецьких та західних посадових осіб, дипломатів і політиків.

3. В контексті аналізу еволюції двосторонніх міждержавних відносин Україна-Турецька Республіка автор зосереджується на висвітленні російського чинника, однак у роботі відсутній системний аналіз впливу ключових внутрішньополітичних трансформацій всередині обох держав на двосторонні відносини.

4. У роботі автор детально аналізує роль ОЧЕС для українсько-турецьких відносин, однак не представлена позиція Анкари щодо геополітичних ініціатив України на пострадянському просторі, зокрема ГУАМ.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» — членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Ігорю ТАНАВСЬКОМУ ступінь доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія. Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова

разової спеціалізованої вченої ради

Андрій КЛІШ